

KÜMES HAYVANLARINDAN TAVUK VE HİNDİLERİN "MYCOPLASMOSİS" VEYA CRD HASTALIĞI MÜCADELE YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı Resmi Gazetenin Tarihi : 19/06/1969

Yayımlandığı Resmi Gazetenin Sayısı: 13227

Tarım ve Orman Bakanlığından(*)

İşbu Yönetmelik 1234 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanununun 4 üncü fıslındaki "Hastalık zuhurunda alınacak umumi tedbirler" bölümüne müsteniden hazırlanmıştır.

(*) 01/05/2003 kabul tarihli, 08/05/2003 tarih ve 25102 sayılı R.G.de yayımlanan 4856 sayılı "Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"nun Geçici 4. Maddesi gereğince, mevzuatta "Orman Bakanlığı" yapılmış olan atıflar, 4856 sayılı Kanuna yapılmış sayılır.

A) HASTALIĞIN TARİFİ:

Madde 1 - Mycoplasmosis, Pleuro-Pneumonia Like Organizma grubuna dahil Mycoplasma gallisepticum'dan ileri gelen, tavuklarda süreğen solunum yolları hastalığı (CRONYC RESPIRATORY DİSEASE) veya kısaca CRD, hindilerde Infectieus Sinusitis diye isimlendirilen bulaşıcı bir hastalık olup, bu hayvanların bilhassa sinüs boşluklarında, göz konjonktivalarında, trahea, Akciğerler ve hava keselerinde tahribat yapmakla belirgindir.

B) HASTALIĞIN ÖNEMİ:

Madde 2 - Son yıllarda bu hastalığın bütün dünyaya hızla yayıldığı, tavuk yetiştiriciliğini tehdit eden hastalıklar arasında ön planı işgal ettiği anlaşılmakta ve solunum yolları enfeksiyonları üzerinde hassasiyetle durulmasına tavuk hastalıkları üzerinde çalışanları mecbur kılmaktadır.

Bu hastalık ilk bakışta önemsiz gibi görünürse de, yetiştiricilik yönünden önemli iktisadi zararlara sebep olmaktadır. Bu sebepten dolayı modem tavuk yetiştiriciliğinde bu enfeksiyona olağanüstü önem verilmesi zarureti hasıl olmuştur.

Hastalık her yaştaki tavuk ve hindilere direk temasla bulaştığı gibi, hastalıklı hayvanların yumurtalarından elde edilen civcivlere geçer ve bunlar portör kalırlar. Hastalığın diğer bir bulaşma şekli de yine hastalıklı tavukların yumurtalarından elde edilen canlı aşılabilir olabilmektedir.

Enfeksiyon, bir taraftan gelişmede duraklama husule getirir ve et verimi üzerinde etkisini gösterirken, diğer taraftan da yumurtlama devrindeki hayvanların yumurta verimlerini ileri derecede düşürmekte ve çeşitli hastalıklara karşı hayvanları dispoze kılmaktadır.

Tavukların Süreğen Solunum Yolları Hastalığı, Haemofüüs gallinarumdan ileri gelen Infectieus Coryze ve çeşitli Cocobasillerden ileri gelen bulaşıcı tavuk nezlesiyle de karışır.

Mycoplasmosis üzerinde yapılan çalışmalar hastalık etkeninden başka apatojen ve Fakultatif patojen etkenlerinde bulunduğunu ortaya koymuştur. Konumuz için önemli olan, birçok serotipleri olduğu anlaşılan patojen Mycoplasma amilleridir.

Bu serotiplerden, antijen hazırlamada geniş antijenik özellik gösteren S6 suşundan istifade edilebileceği anlaşılmıştır. İleride S6 suş'u ile hazırlanan antijenin, klinik semptom gösteren bazı hastalarda reaksiyon vermediği hallerde izole edilecek yerli bir suşla da antijen hazırlama cihetine gidilebilir.

C) HASTALIĞIN TEŞHİSİ:

Madde 3 - 1- Klinik

2- Anatomo-Patolojik

3- Bakteriyolojik

4- Serolojik, muayenelerle yapılır.

1- Klinik muayenelerde, hayvanların gözlerinde bir veya iki taraflı şişkinlik, burun deliklerinden sümüksel bir akıntı, güçlkle nefes alma veya hırıltılı solunum, hareketsizlik, kaşeksi, verilen yeamlere karşı ilgisizlik ve tüylerin kabarması gibi arazlar görülür.

2- Otopside, burun sinüs boşlukları transversal olarak kesildiğinde mukoit tabiatta iltihap, traheanın iç yüzünde fibrinli bir eksudat, bazı hallerde hava keselerinde biriken eksudat'ın kazeifie olduğu, kalp koroner damarlarında şişkinlik ve perikardın sternuma yapışık olduğu, karın periton zarının şeffaflığını kaybettiği ve mat bir durum arz ederek üzerinde piriç danesi benzeri teşekküllerin şekillendiği görülür.

3- Bakteriyolojik muayene, burun trahea ve hava keseleri eksudatlarından seçkin vasatlara ekim yapılarak hastalık etkeninin üretilmesiyle yapılır. Etkenin üretilmesi için, materyalin daima taze olması lazımdır.

4- Serolojik teşhiste :

a) Hemaglutinasyon (Çabuk kan aglutinasyonu)

b) Çabuk serum aglutinasyonu

c) Tüp aglutinasyonu ve

d) Hemaglutinasyon inhibisyon metodlarıyla yapılır.

SEROLOJİK MUAYENELER İÇİN ANTİJEN HAZIRLAMA TEKNİĞİ :

Antijen suş'u Amerika Birleşik Devletlerinden getirilmiş olup, geniş antijenik karakteri olan S6 süsüdür.

Sus, 0,5 mi. miktarlarında tüplere tevzi olunarak liofilize edilmiş durumda muhafaza edilir Antijen hazırlamada Adler ve Yamamoto'nun PPLO vasatı kullanılır.

1- Vasatın hazırlanması:

İki kilo dana veya sığır kalbi yağ ve damar kısımları atıldıktan sonra, kıyma makinesinden geçilir. Üzerine 4 litre distile su ilave edilir ve + 4 °C'ta 12 saat müddetle masarasyona terk edilir. Bilahare 2 saat müddetle üzeri kapalı bir kaptaki kaynatılır. Kaynatma esnasında azalan su miktarı kadar su ilave edilerek, 3-4 katlı tülbenkten süzülür. Elde edilen kalp suyuna % 0,5 oranında saf tuz ve %1 Proteose Pepton (Difco) konarak eritilir. Ph 7,8'e ayar edilir ve süzgeç kağıdından süzülerek birer litrelik erlenmayerlere taksim edilir. 115 °C da 1/2 saat müddetle sterilizasyona tabi tutulur. Kullanılacağı zaman vasata bir litre distile suda 50 gram Yeast extrast eritilip, Seitz EK'dan süzülerek, sterilize edilen ve sterilite kontrolü yapılmış olan eriyikten % 10 oranında ilave edilir. Vasata ayrıca Seitz EK'den süzölmüş ve 56 °C da bir saat müddetle inaktive edilmiş at serumundan, sterilite kontrolü yapıldıktan sonra, % 20 oranında ilave edilir.

Ayrıca üremeyi hızlandırmak için vasata % 0,1 Dextrose, kontaminasyonlara mani olmak için de, ml/ye 1000 U.T. hesabıyla Penisilin ve 1/5000 oranında Thallium acetate ilave edilir.

2- Ekinlin yapılması:

Hazırlanan vasata embrioda üretilen S6 suşundan %1 oranında katılarak ekim yapılır. 37 °C etüvde 7 gün müddetle üremeye terk edilir. Üreme esnasında erlenmayerler her gün birer defa çalkalanır.

Erlenmayerlerde kontaminasyon olup olmadığı ve istenilen vasıfta koloni veren jermilerin üreyip üremediğini anlamak için, her erlenmayerden PPLO katı vasatına ekim yapılır ve teşekkül eden kolonilerin evsafı incelenir.

3- Santrifügasyon:

Uygun üreme gösteren kültürler, 10.000 devirli santrifüjde veya Sharples'de santrifüje edilir. Elde edilen sediment, Ph sı 6,8-7,2 olan Buffer solüsyonu ile 1/10 oranında emülsiyonu yapılır.

4- Kesafet tayini:

Yukarıda tarif edilen şekilde elde edilen Mycoplasma kitlesi Photoelektrik kolorimetre ile McFarland No. 10 tüpüne göre kesafet ayar edilir.

Bu emülsiyona Ph sı 6,8-7,2 olan Bufferden eşit miktarda katılır. Mycoplasma süspansiyonunun konservasyonu için de % 0,3 oranında Fenol konur. Reaksiyonun okunmasını kolaylaştırmak amacı ile de süspansiyona 1/25.000 oranında kristal viole katılır ve devamlı surette 1/2 saat çalkalanır.

5- Antijenin kontrol edilmesi:

Antijenin kontrolü için, 3 pozitif ve 3 negatif tavuk serumu kullanılır. Bu maksat için bir fayans üzerine birer damla antijen ile 1/20 oranında sulandırılmış müspet serum ve sulandırılmamış menfi serumlardan birer damla damlatarak cam baget ile karıştırılır, pozitif

serumlarda 1 ile 3 dakika içerisinde küçük granüller halinde aglutinasyonun görülmesi, buna makabil menfi serumlarda hiçbir aglutinasyonun görülmemesiyle antijenin kontrolü yapılır.

6- Antijenin saklanması ve dayanıklılığı:

5 ml'lik şişelere taksim olan antijen, buz dolabında bir sene, serinde ise 6 ay müddetle aktivitesini muhafaza eder.

D) MUAYENELERİN UYGULANMASI:

Madde 1 - Mycoplasmosiste muayeneler aynı Pullorumda olduğu şekilde, kan veya serum muayeneleriyle yürütülür. Kan muayeneleri sahada, serum muayeneleri ise genellikle laboratuvarında yapılır. Bir damla kan veya serum, bir damla antijen ile çabuk aglutinasyon tekniğine göre uygulanır. Neticenin okunması 1 ile 3 dakika arasındadır. Klinik semptom gösteren hayvanlarda hemaglutinasyon reaksiyonu ile şüpheli durumlar hasıl olduğunda serum aglutinasyonuna müracaat edilir.

Madde 2 - Çabuk kan veya serum aglutinasyonu sonucunda hüküm verme, müspet veya menfi olmak üzere iki şekildedir: Müspet reaksiyonda küçük granüller görülür. Menfi reaksiyonda ise, antijen kan veya serum karışımı homojen olup, granüller teşekkül etmez.

Madde 3- Hastalığın civciv ve yumurta ile yayılmasını önlemek, damızlık yetiştiriciliği yapan özel ve tüzel işletmelerde CRD hastalığının kontrol edebilmek için, hayvanlar yumurtaya başlamadan önce veya Pullorum muayenelerinin yapıldığı esnada sondaj mahiyetinde % 10 nispetinde çabuk aglutinasyon ile kan muayeneleri yapılır. Bu muayenede müspet reaksiyon verenler olursa Pullorumda olduğu gibi müspet hayvanlar için tek tek hüküm verilmeyip, bütün sürü hakkında hüküm verirler. Müspet oranı % 10 dan yukarı olan kümesler ancak madde 4 teki hükümler yerine getirildikten sonra damızlık yumurta ve civciv satışında bulunabilir.

Madde 4- Klinik, bakteriyolojik veya serolojik muayenelerle hastalık tesbit edilen ve damızlık yönünde çalışan işletmeler, ancak etkili ilaçlarla tedavi yapıldıktan bir ay sonra damızlık üretimi yapılabilir.

Madde 5 - Damızlık yumurtalar kuluçka makinesine konmadan önce etkili bir antibiotik veya Formol ile dezenfeksiyona tabi tutulur.

Madde 6 - Mycoplasmosis muayeneleri işletmeye en yakın olan, mahalli veteriner teşkilatınca yürütülür.

Madde 7- Damızlık yumurta, civciv, piliç veya tavuk satışında bulunan her işletme, alıcıya kümeslerinde Mycoplasmosis olmadığına dair, veteriner teşkilatından alacağı sıhhat raporunu vermekle, alıcı da böyle bir belge talebinde bulunmakla mükelleftir.

Madde 8- Mahalli veteriner teşkilatınca verilen bu bölgelerde hayvan ırkları, muayenenin yapıldığı tarih ve hangi yaştaki hayvanlara yapıldığı belirtilir.

Madde 9- Dış memleketlerden damızlık maksadı ile günlük civciv veya yumurta ithalinde bulunacak olanlar bunların menşesindeki kümeslerde Mycoplasmosis olmadığına dair, sıhhat raporu olmak mecburiyetindedir.

Madde 10 - Yabancı memleketlerden damızlık yumurta veya civciv ithalinde bulunacak olanlar veteriner teşkilatına haber vermek ve damızlıklarını Mycoplasmosis yönünden muayene ettirmekle mükelleftir.

Madde 11 - Damızlık tavuk veya hindi yetiştiriciliğinde bulunan işletmeler, her günkü yumurta verim ve ölümleri, civciv çıkarma makinesine konan yumurta adedini ve yumurtadan çıkan civciv sayısını kayıt etmekle zorunludur.

Madde 12 - Hastalık tesbit edilen işletmelerde kuluçka ve ana makineleri, yemlik, suluk ve fölluklarda Pullorumda olduğu gibi temizlenir ve % 2 Formol ile dezenfeksiyona tabi tutulur.

E) PROFİLAKTİK TEDBİRLER:

Madde 5 - Kanatlıların Süreğen Solunum Yolları Hastalığı (CRD) her ne kadar nesilden nesile bulaşıcı ise de, hastalığın hazırlayıcı sebepleri arasında kümes ve yem hijyenlerinin rolleri büyük olduğundan, aşağıdaki hususlara riayet edilmesi önemlidir:

1- Hayvanların CRD hastalığından korunabilmelerini sağlamak için, kuluçkahane, civciv büyütme yerleri, kümeslerin kuruluş ve havalandırma durumlarının belirli standartlara uygun olmasına dikkat edilmesi.

2- Belirli sayıda tavuğun belirli sahada barındırılması.

3- İlk birinci ay süresince civcivlerin arızasız büyümelerini sağlamak için, yem, büyütme yeri ve ısı derecesi gibi hususlara azami dikkat edilmesi.

4- Koksidioz gibi parazitler enfestasyonlardan hayvanların korunabilmesi için, koruyucu bazı ilaçların verilmesi.

5- Kümes içerisinde bulunan hayvanların direkt hava cereyanına maruz bırakılmaması.

6- Hayvanlara verilecek olan yemlerin kalori, vitamin, protein ve mineral maddeler bakımından yeterli ve dengeli olmasına dikkat edilmelidir.